

TORONTÁI

Ára 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečkerek, Obiljtyeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ára 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgönyeim: Torontál, Veliki Bečkerek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	

Felmentették Daszkalov gyilkosát.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Prága, nov. 14.

A prágai esküdtsek tegnap tárgyalta Daszkalov prágai követ meggyilkolásának bűnügyét. A vádlottak padján Nikolov Athanáz bolgár diák, a merénylő ült, aki fanatikus hazaszeretettel egy bolgár nacionalista egyesület vezetőjének felbujtására követte el a gyilkosságot. A tárgyaláson jelen voltak a meggyilkolt felesége és gyermekei, Tokov prágai bolgár követ és a szófiai felhivatalos lap szerkesztője is.

Nikolov, a merénylő, elmondotta, hogy Macedóniában született és nevelkedett. A múlt évben Bulgáriába szökött, ahol beállott Aleksandrov bolgár nacionalistavezér csapatába. Egy éjjeli gyűlésen elhatározták Daszkalov meggyilkolását, sorsot vetettek, hogy ki legyen a tett elkövetője és a véletlen neki juttatta a megbízást, amit hűségesen végre is hajtott.

Késő este érkezett híradás szerint Nikolovot az esküdtsek felmentették.

Az osztrák köztársaság kikiáltásának évfordulója.

A „Torontál” tudósítójának távirata.

Wien, nov. 14.

Coolidge államtitkár az Egyesült Államok nevében Hainisch köztársasági elnököt, az osztrák köztársaság kikiáltásának évfordulója alkalmából szívélyesen üdvözölte.

Radics Sztepan cikke — Protity Sztójánról.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 14.

A zagrebi „Slobodni Dom” tegnapi számában cikket közöl Protity Sztójánról, Radics Sztepan tollából.

Cikkében Radics élesen támadja Protityot. Bűnéül rójjá fel, hogy — szerinte — kijátszotta az 1918 november 12-én megkötött genfi szerződést, behozta Pribicevity Szvetozárt belügyminiszternek a kormányába, a macedon területeken és a Vajdaságban nem engedélyezett önálló vezetést, a horvát parasztmozgalmat bolond fantáziának s a klerikálisok akcióját pedig pápai jezsuita politikának nevezte.

A cikk befejező részében azt írja, hogy Protity nagy szerb volt, majd radikális, azután Protity Sztóján s csak legutoljára — ember.

Beogradban Radics halottgyalázó cikkét nagy megbotránkozással fogadták.

A klerikálisok újabb akciója a kormány ellen.

Vuicsity válasza a klerikális képviselőknek. — Feltétlenül végrehajtják a kerületi felosztást.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, nov. 14.

Megírta a „Torontál”, hogy Vuicsity Milorad belügyminiszter elhatározta, hogy folytatja és befejezi az állam új kerületi felosztását. A régóta vajdó kérdés napirendre vétele élénk visszhangot keltett a politikai életben, különösen pedig az autonomista pártok berkeiben.

A klerikális-párt volt az első, amely a felosztás ügyében interveniált a belügyminiszternél. Mint tegnap számunkban közöltük, Honjecz és Kukovec klerikális képviselők felkeresték Vuicsity belügyminisztert, hogy közvetlenül tőle kapjanak részletesebb információt.

Vuicsity a képviselők kérdéseire kijelentette, hogy nincs semmi ellenvetése aziránt, ha a klerikálisok továbbra is megmaradnak autonomista törekvéseik mellett. Önkormányzati eszméiket még akkor is hirdethetik, amikor az alkotmány és a törvény szerint már végrehajtják a kerületi felosztást. Horvátország és Szlovénia akkor is

helyén marad, azt nem viszi el senki, ha pedig egykor az autonomista teoria győz, a területrészeket ennek megfelelően újabb átesoportosítják. A horvát és szlovén részek felosztására vonatkozólag kijelentette még, hogy ő e téren nem hoz be semmiféle újítást, csupán végrehajtja az alkotmány és a törvény rendelkezéseit. Szerbia, Bosznia, Hercegovina és Dalmácia kerületi felosztása már megtörtént, utolsónak maradt Szlovénia, Horvátország és a Vajdaság, melynek liquidációja bonyolultabb közigazgatási rendszerénél fogva hosszabb időt vesz igénybe.

A klerikálisok hír szerint közölték a kormány tervét a muzulmánokkal is, állítólag azért, hogy együttes akció indítsanak a kormány ellen. A klerikálisok még nem foglaltak el a területi felosztás kérdésében, illetve az ellenakció ügyében határozott állást, mert előbb megvárják Korosec visszatérését Varsóból.

Háromszáz millió léva jóvátétel Bulgáriától.

Létrejött a végleges megállapodás.

Beograd, nov. 14.

Az SHS kormány a háború alatt a bolgár katonaságtól requirált állatokért négyszáz millió léva ellenértéket követelt. A tárgyalások még régebben megindultak ebben az ügyben, hosszabb ideig azonban nem tudtak megegyezni, mert a bolgár kormány minősége két-százötven milliót ajánlott fel jóvá-

tétel fejében. A tegnapi napon végre létrejött a végérvényes megállapodás, mely szerint az SHS kormány háromszáz millió levát kap, ebből százötvenet kszpznben, a többit pedig természetbeni szolgáltatásban.

A megállapodáshoz mindkét kormány megadta a hozzájárulását.

A németországi események.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Berlin, nov. 14.

A birodalmi nyomdában néhány száz technikai segédmunkást állítottak be, hogy biztosítsák a járadékmárka előállítását. A sztrájkolókat újra felhívták a munka felvételére és remélik, hogy a felhívásnak foganatja lesz.

London, nov. 14.

Azon elterjedt hírek, hogy az angol kormány a német extrónörökös Oelsbe való utazásáért biztosíték-képpen Hamburgot, Brémát és Elberfeldet megszállja, a Daily Mail

szerint alaptalan. A lap szerint ok nélkül tulajdonítanak ennek az ügynek nagy jelentőséget. Egészen más volna, ha az exczásár térne vissza Németországba, mert azt Anglia sem nézhetné tétlenül.

Franciaország és Belgium magatartása még nem alakult ki ebben az ügyben.

A Reuter távirati iroda úgy tudja Washingtonból, hogy Coolidge nézete szerint Amerika a szövetséges kormányok esetleges akciójához nem csatlakozik.

A nagyköveti értekezlet valószínűleg csak holnap foglalkozik a trónörökös visszatérésének kérdésével.

Bajorországban üldözik a kommunistákat.

A „Torontál” tudósítójának távirata

München, nov. 14.

Az állami Rendeleti Közlöny ma hozza a rendeletet a kommunistapárt, a nemzeti szocialista munkásszövetség, az Oberland és Reichsflagge felosztásáról. A rendelet kimondja, hogy a kommunistapárt vagyona, pénze, papirjai, felszerelése és fegyverei az állam tulajdonába mennek át. A rendelet szerint, akik ezentul is kommunisták vagy új pártot létesítenek, fegyházzal büntetendők, azokat, akik pedig a nemzeti szocialista munkásszövetségbe, az Oberlandba, vagy a Reichsflaggeba akarnak belépni, és mellettük agitálnak, börtönbüntetéssel és pénzbírsággal kell sújtani.

Újra megindulnak a tárgyalások a szerb és román iskolák ügyében.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 14.

Az SHS és román kormány elhatározta, hogy a szerb, illetve román iskolák és egyházak ügyének kölcsönös megvizsgálására, illetve rendezésére kirendelt bizottság újra megkezdje működését. A tárgyalások november tizenkilencedikén indulnak meg Temesvárt. Az SHS államot Radonity Sztevan dr. beogradi tanár, Hadzsi Koszta dr. novisadi ügyvéd képviseli.

Szabályozzák a tisztviselők drágasági pótlékait.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, nov. 14.

A tisztviselők új beosztásával kapcsolatban a kormány tegnap megbizta Sztójadinovity Milán pénzügyminisztert, hogy új rendelet dolgozzon ki a tisztviselők drágasági pótlékáról. A tisztviselő-törvény ugyanis csak az alapfizetésekről intézkedik s azért vált szükségessé a drágasági pótlék szabályozása.

Az orgoványi bünpör itéletét jóváhagyták.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Budapest, nov. 14.

A legfelsőbb katonai törvényszék az orgoványi vádlottak ügyében helybenhagyta a honvédörvényszék múlt évi ítéletét. Kivételt képez Tóth Gyula, akinek büntetését két évi súlyos börtönről egy évi szigorított börtönré szállították le.

Az angol választások.

London, nov. 14.

A választási agitáció az egész országban élénk. A vidék mozgalmas képet kezd öltetni, mert Londonból az egyes pártok kiküldöttei, jelöltjei megkezdik körútjukat.

Magyar-román tárgyalások.

Budapest, nov. 14.

Még e héten egy magyar bizottság utazik Bukarestbe, mely a román delegátusokkal a pénzügyi, politikai, jogi és állampolgársági kérdésekre nézve tárgyal. A bizottság tagjai: Berezzely igazságügyi államtitkár, Dechan miniszteri tanácsos, Petry kereskedelmi miniszteri tanácsos és Lukács külügyminiszteri osztálytanácsos.

A német szociáldemokraták követelése.

Berlin, nov. 14.

A szociáldemokrata-párt birodalmi gyűlési frakciója tegnap lezsegezte követeléseit. A párt a következőket kívánja: 1. A sajtószabadságot visszaállítani, 2. Hitler és Ludendorff ellen hazaárulásért hivatalból eljárást indítani.

Apponyi fogadtatása Amerikában.

Washington, nov. 13.

Coolidge államtitkár Széchenyi magyar követ társaságában fogadta Apponyit. Az államtitkár Apponyi tiszteletére fényes bankettet rendezett, amelyen a külügy-, hadügy-, földmivelésügyi-, belügy- és munkaügyi miniszterek vettek részt.

„Károlyi nem volt hazaáruló.”

Budapest, nov. 14.

Az októbrista vacsora ügyében ma kihallgatott politikusok ugyanazt vallják, mint a múltkor. Elmondották, hogy Károlyi ünneplése, éljenzése spontán megnyilatkozása volt a jelenlévő közönségnek. Az ügyet nem tartják büncselekménynek, mert — szerintük — Károlyi nem volt hazaáruló.

A magyar politikából.**A „Torontál” tudósítójának távirata.**

Budapest, nov. 14.

A nemzetgyűlés első ülését valószínűleg kedden tartja.

Budapest, nov. 14.

A földreformnovella mai tárgyalásánál elsimult Nagyatádnak a tegnapi ülésen keletkezett incidense.

Magyar delegátusok a népszövetség pénzügyi ülésén.**A „Torontál” tudósítójának távirata**

Budapest, nov. 14.

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A népszövetség pénzügyi bizottságának huszadiki londoni tárgyalásaira Kállay vezetésével Walko, Teleszky, Popovity, Korányi, Schandl és Khuen-Héderváry mennek el.

Az Ulain-affér hullámai.

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Budapest, nov. 14.

Dömel Ulainékkal való tárgyalásait elárulta a „Tözsdei Hírlap” szerint egyes politikusoknak, akik felhívták Rakovszky utján a rendőrség figyelmét Dömel adataira.

Az ügyész ma a főkapitányság egyik-másik magasállású tisztviselőjét tanuképpen kihallgatta, mert az ügy további sorára döntő jelentőségű, hogy Dömel szerepe tisztázódjék.

Ma délelőtt elkészítették az iratok hivatalos másolatát, amikkel felszerelik Ulain mentelmi jogának felfüggesztése iránti beadványt s ehhez csatolják Dömel mai vallomásától szóló jegyzőkönyvi másolatot.

Az Ulain-ügyben a nyomozás a vidékre, főképpen Sopronra terjed ki, ahol a képviselő letartóztatásakor bajor horogkeresztesek tartózkodtak.

Szombathelyen a rendőrségnek több fontos adat van a birtokában, úgy hogy hamarosan több letartóztatás várható.

Bethlen miniszterelnök ma valószínűleg ez ügyben kihallgatáson fogadja Vázsonyit, akiről a fajvédő sajtó azt híreszteli, hogy Ulain beugratásának a háttérében áll. Ugyazint tegnap nap folyamán tárgyalta Rakovszkyval, Nagy Emillel és Hetényi főkapitányhelyettesel, akinek az Ulain-ügyben jelentős felderítő szerepe van.

Budapest, nov. 14.

Az igazságügyminiszter utasította Strache Gusztáv főügyészt, hogy az Ulain ügyben fejezze be rövidesen a nyomozást és terjessze föl az igazságügyminiszterhez, hogy az ügy a mentelmi bizottság elé vihető legyen.

Felmentő ítélet a rogendorfi gyilkosság ügyében.**Helyszíni tárgyaláson a becskerekai büntető tanács.**

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskekerek, nov. 15.

A rogendorfi gyilkosság ügyében tegnap tartották meg a helyszíni tárgyalást. Mint megirtuk, Rogendorf község egyik jómódú földmivelésének lakodalman történt, vétkes vigyázatlanság folytán a tragikus végű eset, melynek fináléja most az ítélkezésre hivatott bíróság előtt játszódott le. A vádlott Popovity Ozren földmivelés, aki ös szerb szokásként diszlövészeket adott le, melyek Damjanov Nikola tizenhárom éves földmivelésűt érték, aki holtan rogyott össze.

Damjanov a lakodalmas ház előtt haladt el, amikor az udvarban meglekészen felsorakoztak a kocsi. Kíváncsiságból bekukkantott a kapun — s ez volt a veszte. Ebben a pillanatban sütötte el Popovity a revolverét, amelynek golyója Damjanov testébe furódott s oly súlyos sérülést okozott, hogy sebébe a helyszínen belehalt.

November 6-án tárgyalta a becskerekai törvényszék büntető tanácsa a bonyodalmas bűnügyet. A vádlott és tanuk vallomása alapján nem tudott teljesen precízen eligazodni az ügy részletes és pontos ismeretét követelő esetben, amiért is az ügyész javaslatára elrendelte a helyszíni tárgyalást.

Tegnap reggel Bunity Ivo törvényszéki bírival az élén, kiutazott a tanács Rogendorf községbe, ahol a gyilkosság színhelyén folytatta le a helyszíni tárgyalást. Újlag kihallgatta a vádlottat és tanukat s ennek alapján sikerült tisztázni az ügyet. A büntető tanács elnöke, mintegy két óra hosszat tartó tárgyalás után, délben hirdette ki az ítéletet, mely szerint Popovityt a **vád és következményei alól felmentti**, mert bűnösségét nem látja beigazoltnak. Az ügyész az ítélet ellen fellebbezést jelentett be.

A száraz időjárás káros a mezőgazdaságra.**Mindenünnen esőt jelentenek.**

— A „Torontál” tudósítójától. —

Becskekerek, nov. 15.

A hetek óta tartó száraz időjárással kapcsolatban megkérdeztünk egy mezőgazdasági szakértőt, hogy károsnak vagy hasznosnak tartja-e a szokatlanul száraz időjárást.

A mostani időjárás — mondotta — részben jó, részben pedig rossz következményekkel jár. Nagy kár, hogy az októberi esők nem mutatnak nagyobb quantumot, illetve hogy nem látták el a termőföldet megfelelő vzmennyiséggel. A Bácságban október 15-én és 16-án esett egy kisebbszerű területi eső, mely határozottan jó hatással volt a mezőgazdaságra. A napokban, nyári záporoszerű vihar vonult át Bácság északi részén, többek között Dzsomboljon is, ebből azonban

Becskekerek csak jelentéktelen kis esőt, a déli rész pedig egyáltalában semmit sem kapott.

A jelenleg uralkodó száraz időjárás jó oldala, hogy **elősegítette a szántást**, hátránya pedig abban mutatkozik, hogy **káros hatással van a későn elvetett veteményekre**. Ha az időjárás tartós maradna és gyenge, kevés nedvességet hozó tél köszöntené be, esetleg katasztrófálisan súlyos következményeket is vonhat maga után. Erre azonban nincs kilátás, mert mindenünnen esőt jelentenek.

Nemzetközi kivándorlási konferencia. Az olasz kormány értesítette az összes államokat, hogy márciusban Rómában nemzetközi konferenciát tart a kivándorlás ügyében. A konferenciára eddigélé Argentina, Brazília és az Egyesült-Államok jelentették be részvételüket.

HIREK

Pasity után Simonovity. Beogradból jelenti tudósítónk: Pasity miniszterelnök állapotában javulás állott be. Orvosai szerint két nap múlva elhagyhatja a betegszobát. — Simonovity agrárreformminiszter súlyosabban megbetegedett.

Deputációjárás Beogradban. Beogradból jelenti tudósítónk: Tegnap egy ötven tagú küldöttség járt Beogradban a kereskedelmi miniszternél Stara Pazovárol, mely tiltakozott a pazovai marhavásár áthelyezése miatt.

Tanitógyűlés. A vrsaci tankerület tanitói, tanítónői és óvónői Tokity Jovan kerületi tanfelügyelő elnöklete alatt a napokban tartották rendes őszi értekezletüket Marolana (Zichyfalva) községben. A gyűlésen nyolcvanhét tanerő vett részt. Brichta Ottó a gyűlésen a számtantantásról szakavatott előadást tartott.

Krematórium Zagrebban. A zagrebi városi képviselőtestületi tagok mozgalmat indítottak, hogy Zagreb városa krematóriumot építsen. A tervezet szerint a város több éven át jelentékeny összeget venne be erre a célra a költségvetésbe s ily módon teremtené elő a szükséges összeget.

Délutáni előadás a színházban. A tanitók egyesülete november 17-én, szombat délután fél öt órakor a színházban nívós műsoru előadást rendez. A gazdag műsoron tánc- és énekszámok stb. szerepelnek. Az előadásban a gimnázium önképzőkörének zenekara is közreműködik. Meghatározott belépődíj nincs, ehelyett önkéntes adományokat szívesen elfogad a rendezőség.

Milliók esempészet. Ljubljánából jelenti: Tegnap Mariborban letartóztatták Gerak István beogradi kereskedőt, aki háromszázötven angol aranylirat százkilenven angol fontot, összesen egy millió és négyszázezer dinár értékben akart Ausztriába kicsempészni.

Schiller-ünnepély. A sváb-német kulturszövetség november 19-én, hétfőn este fél kilenc órai kezdettel Schiller-ünnepélyt rendez a Kaszinó nagytermében. Az emlékünnepele műsora a következő: Üdvözlő beszéd. Tartja Kaufmann István. „An die Freunde” (énekszám) előadja a férfidalegyet Weninger József karnagy vezetésével. „Die Bürgschaft” Schiller balladája. Előadja: Krumenacker J. Graszl Györgynek, a szövetség titkárának a felolvasása. Beethoven Tavaszi szonátéja. Előadja hegedűn Griffel Lajos, zongorán Jakabffy Margit. Monológ. Schillernek az Orleansi szűz című művéből. Előadja Reiter Isolde Hilde. Schubert „Das Müdehen Klage” és Schumann „Wanderlied”, éneklí Ruesz Ferenc, zongorán kíséri Ripka Imre. Kalwoda: „Das deutsche Lied”, éneklí a férfi énekkar.

Szerb hangverseny Pozsonyban. Kedden, november 13-án este 8 órakor a minisztérium nagytermében tartotta egyetlen hangversenyét a híres Stanković-féle szerb énekegyesület, amely Massaryk elnök védnöksége alatt a köztársaság nagyobb városaiban szép sikerrel vendégszerepelt.

A p...
beli...
(Ur...
f. év...
vemb...
tartá...
delut...
este...
pász...
Az...
lyese...
Csé...
szlov...
statis...
1923...
munk...
dasá...
Márc...
nélkül...
lecsök...
273.23...
A ke...
cséké...
nélkül...
csökke...
megap...
térium...
1-ső fe...
részes...
ugyane...
nélkül...
közvet...
nélkül...
Az o...
mából...
aratott...
jának...
voltak...
lakossá...
vel. R...
minden...
hatóság...
ünnepsé...
falragas...
egy es...
ságot a...
Uto ja...
háboru...
likvidál...
kormány...
Beaulne...
Courteo...
község...
dresse...
Coligis...
clercet...
pedig...
fel. Ez...
közigaz...
pedig...
fejezete...
a Chem...
ték, hol...
masabb...
folytak...
földdel...
hely, aho...
tetlen. A...
azt is...
maradt...
• Atutal...
— a fenn...
értelmé...
pest, Ber...
többi...
vábbá...
biztosít...
közöl...
pénztár...
szálló...
Vezérigaz...
Legujab...
halcsont...
meltartó...
ben kész...
Veliki...
23., I. 8...
schlussm...
san eszkö...
• Nikkel...
nál Veliki

A püspöki methodista egyház helyi maházában, Veresmartiova (Uri) utca 13. sz. a. vasárnapról, f. évi november 11-től kezdve november 18-ig vallásos előadások tartatnak. Kezdeté: vasárnapon délután 5 órakor, hétköznapokon este fél 8 órakor. Szónok: Roth A. pásztor Strassburgból (Elszász). Az előadásokhoz mindenki szívesen meghívatik.

Csökken a munkanélküliség Cseh szlovákiában. Prágából jelentik: A statisztikai hivatal jelentése szerint 1923. év első felében csökkent a munkanélküliek száma, ami a gazdasági helyzet javulására mutat. Márciusban 369.520 volt a munkanélküli és április végén ez a szám lecsökkent 310.683-ra, májusban 273.234 és június végén 264.616 ra. A kereslet ugyanebben az időben csekély javulást mutatott. A munkanélküliség a munkanélküliség csökkenésével természetesen szintén megapadtak. A népjóléti minisztérium adatai szerint október hó 1-ső felében összesen 58 200 egyént részesítettek segélyben. A múlt év ugyanezen szakában 73.261 munkanélküli kapott segélyt, a vállalatok közvetítésével pedig 88 759 munkanélküli.

Az olaszok győzelmi ünnepe. Rómából jelentik: A Veneto mellett aratott győzelem ötödik évfordulójának alkalmából nagy ünnepek voltak egész Olaszországban az egész lakosság és a hatóságok részvételével. Rómában a házak és utcák mindenfelé zászlódszt öltöttek. A hatóságok és egyesületek városzerte ünnepeket rendeztek. Hatalmas falragaszok jelentek meg, amelyeken egyes testületek felszólították a lakosságot a nap megünneplésére.

Utojara a Chemin-des-dames. A háború szomorú következményeit átvivő a napokban egy francia kormányrendelet. A rendelet az Ailles, Beaulne-et Chivy, Moussy-sur-Aisne, Courtecon és Grandelain et Malval községek területét Chermizy, Vendresse Verneuil-Courtoone, Pancy és Colligis községekhez csatolja. Vaucieret-la-Vallée Foulon községet pedig két más község között osztja fel. Ezek az intézkedések egyszerű közigazgatási ténynek látszanak, pedig a legmegrázóbb tragédia utolsó fejezete. A felsorolt falvak ugyanis a Chemin-des-Dames-ot szegélyezték, hol a nyugati front legborzalmasabb, legelkeseredettebb csatái folytak le. A harc a községeket a földdel tette egyenlővé, úgy hogy az a hely, ahol állottak, ma felismerhetetlen. A francia kormány rendelete azt is megszünteti, ami még fennmaradt belőlük: elnevezésüket.

Atutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére valutabiztosításokat legújanyosabban eszközöl a Nagybecskereki Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

Legújabb divatu csipő-passe-ok, halosontnélküli fűzők, haskötők, melltartók a lelegezansabb kivitelben készülnek Arnstein Józsnál Veliki Beeskereken, Alkotmány-u. 23. I. 8. Vidéki rendelést csipő- és schlussmért beküldése után pontosan eszközöl.

Nikkelezni, galvanizálni Krausz nál Veliki Beeskerek. Telefon 329.

Megkezdtek a becskerek villanytelep reorganizációját.

Rövidesen új dróthálózatot szerelnek fel. — Új típusú központi kapcsoló készül. — Kicszerelik az árammérő órákat. — A jelenlegi körtéket újakkal pótolják.

Beeskerek, nov. 15. 1896, tehát közel harminc év óta rendelkezik Beeskerek város villanyvilágítással. Azóta hogy Beeskerek utcáin villanykörték hirdetik a technika előrehaladottságát, vagyis 1896 óta csak kisebb javításokat végeztek a villanytelep gépein és hálózatán, nagyobb arányú munkára azonban nem vállalkoztak. A háború alatt sokszor a legszükségesebb javításokat is elhanyagolták s a háborút követő első években sem jutott idő s alkalom a villanytelep üzemének alaposabb renoválására.

A város mostani vezetőségének érdeméül tekinthetjük, hogy szorgos munkával megvalósította programjának azt a részét, amely a villanytelep gyökeres reorganizációjáról szól. Nagyobb összegű kölcsön segítségével előteremtette a kellő pénzt, mely a befektetéshez szükséges és hosszabb huzavona után most már annyira jutott, hogy megkezdhetette a szükséges előmunkálatokat.

A munkálatok elvégzésére a beogradai Jugoslavska Siemens Suckert-cég kapott megbízást, a melynek munkásai a villanytelep igazgató-mérnökének felügyelete, illetve vezetése mellett végzik feladatukat. Az anyagszállítást a vállalkozó cég már régebben megkezdte, a szükséges dróthálózat és egyéb felszerelés jelentékeny része már Beeskereken van, úgy hogy a munka megkezdése elé most már semmilyen akadály sem hárul.

Az anyag beérkezéssel elérkezettnek látták az időt, hogy a munkát a már régebben megállapított tervek szerint haladéktalanul megkezdjék. Az előkészületeket a napokban megtették s a tegnapi nap folyamán már hozzá is láttak a külső munkálatokhoz, melyek egyelőre felmérésekben merülnek ki.

A reorganizációval a villanytelep üzemét teljesen átépítik és olyan modern alapokra fektetik, hogy fölényteljesen vetekedhet bármely más vajdasági villanyteleppel. Többek között új áramszisztémát vezetnek be. Jelenleg ugyanis egyfázisú gépek működnek a telepen, ezeket most átépítik három fázisúra. Ennek folytán a gépek lényegesen erő-

sebb nyomást gyakorolhatnak az áramfejlesztőre, mely viszont erősebb fényt terjeszthet.

Az utcai lámpák felgyújtását és eloltását régebben úgy oldották meg, hogy lámpagyújtókat alkalmaztak, akik utcáról-utacára járva, esténként felesavarták a villanyt. Újabban az volt a rendszer, hogy a lámpákat egyszer s mindenkorra felesavarták s így mindannyiszor s mindaddig égtek, amíg a központi áramot fejlesztett. A Brigadira Risztitya (Aradáci) utca hálózatánál, az utvonallal közepén elhelyezett lámpák meggyújtására központi kapcsolót létesítettek a telepen, mely mindenképpen nagyszerűen bevált. A tervezet szerint hasonló központi kapcsolót készítenek az összes kerületeknek, illetve utcáknak s így egyszeriben megoldják a fel- és lecsavarás kérdését. A helyes megoldás már csak azért is szükséges, mert a jövőben nappali áramszolgáltatás is lesz s így felesleges kiadásokkal járna, ha az utcai lámpások nappal is égnének.

A dróthálózatot az erősebb feszültségű áramnak megfelelően teljesen átépítik. A jelenlegi hálózatot, úgy az utcait, mint a lakásokban felszerelt áramdrótot leveszik és újjal helyettesítik. Az árammérő órák a villanytelepi gépek átépítése folytán szintén használhatatlanok. Helyükbe újabb típusú jelzőkészülékeket állítanak be.

Az új hálózat kiépítésével egyúttal szükség lesz az összes villanykörték kicszerelésére. Eddigéig ugyanis a szekunder feszültség szállítás volt, míg a jövőben 220-ra erősödik s ezért kell a mostani körték helyébe meg a magánlakásokban is újakat felszerelni.

A munkálatok előreláthatólag a jövő év tavaszáig huzódnak el. A becskerek villanytelep reorganizációjának és a hálózat kiépítésének befejezése után átvezetik az áramot a huszonöt kilométeres körzeten belül fekvő községekbe is, melyek szintén Beeskerektől fogják kapni a világitást.

Az újjaépítendő villanytelepnek egyik főelőnye az lesz, hogy nappali áramot ad, mellyel lehetővé teszi, hogy az ipari vállalatok is bekapcsolhassák motorjaikat a városi vezetékbe.

A rendőrség új otthonát kéri.

A központi elemi iskolát hozzák rendőrségi épületnek kombinációba Beeskerek, nov. 15.

Alig van forgalmasabb hivatal, mint a rendőrség. Lépten-nyomon akad valami elintézni való, bejelentések, jelentkezések és más ezernyi adminisztratív ügyvel van a polgárság összekapcsolva a rendőrséggel. Az idegenek Beeskerekre való érkezéskor jelentkezni tartoznak a rendőrségen, elutazásuk előtt újra meg kell jelenniük az arra rendelt közeg előtt, szöval kétszer is meg kell fordulniok a rendőrség épületében. Már csak erre való tekintettel s gondoskodni kellene a rendőrség részére megfelelő helyiségekről.

A jelenlegi rendőrségi épület — talán hangoztatnunk sem kell — távolról sem felel meg rendeltetésének. A helyiségek szűkeknek, kényelmetleneknek, egészségteleneknek bizonyultak, azonfelül hogy nem áll megfelelő számú szoba sem a rendőrség rendelkezésére. A közönségnek keskeny és sötét folyosón kell várakoznia, míg sorra jöhet, holott a lakosság érdeke azt kívánná, hogy a legfontosabb hivataloknál várószoba is legyen. Erről pedig a mai körülmények között a jelenlegi épületben álmodni sem lehet.

A lehetetlen helyzetet maga a rendőrség érzi meg legjobban. Jakovljević Milán rendőrfőkapitány javaslatot is tett már a város vezetőségének, hogy helyezték át a rendőrséget más megfelelőbb épületbe.

Hogy a városi tanács milyen álláspontra helyezkedik a kérelemmel szemben, azt egyelőre nem tudjuk, de azt hisszük, nem fog mereven elzárkózni a kérdés teljesítése elől, mert amennyire a rendőrség érdeke, hogy tágas helyiségekkel bírjon, olyannyira érdeke ez a polgárságnak is.

A kombinációba hozott központi elemi iskola épülete — véleményünk szerint — alkalmas volna az összes egyesített városi hivatalok elhelyezésére. Most már csak az volna fontos, hogy a város a tulajdonát képező esendőrakományát megkapja a központi iskola céljaira.

SZINHÁZ.

„Csókvasár” és „Lotti ezredesei”. A becskerek villanytelep reorganizációjának legújabbjai szerepelnek az önkéntes tüzoltótestület javára e hó 15-dikén és a következő napokon szünetes kerülő előadásban. Ripka Imre, ez a kiváló, ismert tehetségű zenészünk tanította be és dirigálja az operettek zenei részét, ami egymagában garancia arra, hogy a közönségnek élvezetes estében lesz része. De a szereplők mindegyike rászolgál az előlegezett bizalomra, mert egytől-egyig tehetséges, rutinizott diletánsok, akik nem egy alkalommal adtak bizonyosságot színpadra természetükről és tudásukról. A rendezés ugyancsak kitünő kezekben van és így minden jel amellelt szól, hogy a tüzoltók színelőadása úgy erkölcsileg mint anyagilag a legteljesebb siker jegyében fog lefolyni.

IRODALOM

A „Pászortüz” legújabb száma az erdélyi írók és költők legjobbjaitól hoz értékes és színes írásokat. Szentimrei Jenő, „Irók Olimpiásza” címen ad kitünően megírt irodalmi célkitűzést. Érdekes fejtegetés Kristóf Györgynek a magyar tudományos társaságok történetéről szóló esszéje Molter Károly Hauptmann Gerhart egy regényét ismerteti plasztikusan és mélyreható boncolással. Tóvisi Géza az Erdélyben rendezett több képiállítástról számol be, Riedl Frigyes cikke az erdélyi magyar irodalmat ismerteti, megállapítván róla, hogy ez az irodalom új, terebélyes, erős gyökerű

fává fejlődött, amely ellent fog állni bármilyen jövődönnek. Péchy-Horváth Rezső, ez a kiváló tollú író, Irodalmi hírek Jugoszláviából címen találó szavakkal jellemzi az SHS királyságban élő magyarság irodalmi életét. Reményik Sándor, Szombati-Szabó István, Szántó Róbert, Ambrus Balázs, Mihály László, Kovácsné Páll Rózsa gazdag és nemesveretű költeményekkel szerepelnek. Megkapó Bakóczy Károly „A dáma” c. novellája és Kacsó Sándornak nagy tehetséggel elgondolt és exponált elbeszélése. Petelei István, az ismert nevű író regényfolytatása és finom megfigyeléssel teli elbeszélése zárja be a nagyon értékes, magas színvonalú számot.

Közigazdaság

A Vajdaság selyemhernyó tenyésztése. Az idén a Vajdaságban ötezernyolcszáz személy foglalkozott selyemhernyó-tenyésztéssel. Be szállítottak összesen 69740 kilogramm gubót.

Részvénytökeemelések. Az osijeki „Drava” gyufagyár r-t. tegnap közgyűlést tartott, amelyen részvénytökéjét 3.750.000 dinárról hét és félmillió dinárra emelte fel.

A délszerbiaiak a buza vámilletékének leszállításáért. A délszerbiai gabonaexportőrök a kérelemmel fordultak a kormányhoz, hogy szállítsák le a liszt kiviteli vámját. Szalonikiben ugyanis a búzának kitűnő minőségénél fogva jó piacot teremtettek, az amerikai áru azonban olcsóságánál fogva veszélyezteteti a versenyképességet, éppen ezért volna szükség a kiviteli vámilletékek csökkentésére.

A dohánytermés statisztikája. A dohánytermés az ország területi szerinti a következőképpen oszlik meg. Szerbia 43317, Horvát-Szlavonország 1085, Bosznia és Hercegovina 22650, a Vajdaság 15118, Szlovénia 280, Dalmácia 6940, Montenegro 3164, Délszerbia 9480 métermáza dohányt termel.

Statisztika a vámbevételekről. A pénzügyminisztérium kimutatása szerint a folyó év harmadik negyedében vámbevétel címén négyszáznegyvenhat millió dinár folyt be. A második negyedév csak 343 millió dinárt eredményezett, így tehát ezúttal százharom millió dinárral többet vételeznek be.

TÖZSDE

November 14.

Beograd. (Zárlat.) London 384, Páris 492, Newyork 8765, Genf 1542-50, Szaloniki 132, Milano 383, Prága 25275, Berlin 0122, Budapest 048, Amsterdam 3340, Bruxelles 425.

Zürich. (Zárlat.) Budapest 003, Berlin 000.000.000.01-75, Newyork 570, Milano 2480, Prága 1644, Wien 00080, Varsó 00003, Szófia 485, Bukarest 292-50, Beograd 657-50, London 2490, Páris 3155.

Budapest. (Zárlat.) Beograd, dinár 229-243, Páris 1125-1191, Francia-frank 1140-1206, Prága, sokol 572-616, Szófia, leva 165-176, Lei 103-116. A többi változatlan.

Az értékpapírpia.

(Árak 1000 koronákban. — Zárójelben a legutóbbi záró árfolyamok.)

Angol-Magyar	(130)	136
Magyar Alt. Hitel	(650)	650
Pesti Magy. Keresk.	(1120)	1215
Leszám. és Pénzv.	(94)	108
Pesti Hazai [ex.jog]	(4050)	448
Hermes váltótízlet	(85)	78
Salgótarjáni	(560)	590
Rimamurányi	(110)	105
Égisz	(83)	39
Dél cukor	(500)	480
Horvát cukor	(950)	935

Különleges selyem és gyapju Jum-perek, mellények, ruhák érkeztek. Kalapokban nagy választék!
Kalapvasalást és alakítást jutányos árban vállal:
1613
ASZLÁNYI JULIA.

Alkik a mellkasukkal olvasnak.

Világhírű találmány a háború nyomorultjai számára.

Rómában most tartották meg az ortopéd-orvosok gyűlését. Ezen Galeazzi tanár érdekes találmányáról számolt be s bemutatta készülékét, melynek segítségével a vakok mellkasukkal is olvashatnak.

Mire való ez a furesza készülék? A vakok tudvalévően ujjjaikkal látanak, kezükkel tapintják ki a domborműves Braille-jegyeket, melyek hat pontból állanak s a különböző betűknél különbözőképp vannak elosztva. A háború sokakat nemcsak szemük világtól fosztott meg, hanem a kezüktől is. Nemcsak a látást vette el tőlük, hanem a tapintását is.

E kétszeresen szerencsétlenek számára az olasz tanár fölfedezése valószínűsítés, mert visszavezeti őket a betűk országába és egy kis fényt ad, sugároz örök éjszakájukba.

A készülék egy elefántesontkockából áll, mely hat, pontoszerű villamoskapcsolóval van ellátva. A kockát a csonka kézre erősítik s a villamos kapcsolók vezetékekkel érintkezésbe jönnek a mellkasbőr különböző pontjaival. A beteg, mozgatva csonka kezét, a kockával végigtapogatja a Braille-jegyeket, miáltal a kockán majd az egyik, majd a másik villamoskapcsoló nyomódik le, ezek pedig továbbítják az ingert a mellkasbőr pontjaira, könnyű, pillanatnyi bizsergés alakjában. Így valahányszor a vak egy Braille-jegyet érint, oly érzeteket érez a mellkasán, melyek elosztásuk szerint megfelelnek a lenti betűknek. Eképpen erősen kifejlett ösztönük segítségével hamarosan olvasnak a mellkasukkal is.

Aldott és rettenetes találmány, mely a háború borzalmát idézi föl bennünk. Mennyi leleménnyel, tudással, szeretettel igyekezzük eltüntetni a nyomait. Ennyivel talán a háborút is megszüntethetnénk.

A békebeli antiszemizmus.

Pesti bohémkörökben az antiszemizmust tárgyalták. Ott volt Szép Ernő is, akinek „A lila akác” című darabja lesz a Renaissance színház legközelebbi ujdonsága.

— Van a darabomban egy jelenet — meséli Szép Ernő a Fészekben, barátai körében — egészen kis és jelentéktelen epizód, amely a békebeli antiszemizmust tárja elének. Kezdek faggatni, hogy mondja el.

— Nem szívesen beszélek a darabomról, de ezt mégis el kell mondanom, hogy kipróbáljam a hatását legalább a jóbarátokra.

— Halljuk!
— Hát valamilyen lokál szeparéjában mulat egy jókedvű társaság, amikor betoppan Laji, elegánsan kiöltözködve. Már jóval elmúlt éjfél és a kitűnő habitué persze kissé illuminált.

— Szervusztok gyerekek — így kezdi — ma cefre jó kedvem van!
— No, ülj le Laji — invitálják kacagva — igyál velünk egy pohár pezsgőt.

— Majd aztán — feleli — előbb meg akarok pofozni egy zsidót.

Próbálják lebeszélni tervéről, de Laji bementa, hogy ma különös kedvében van és meghal, ha nem üt agyon egy zsidót. És váltig ezt hangoztatja. Ekkor betoppan a szeparéba a virágáros leány.

— Ibolyát tessék!
— Nekem nem kell virág, nekem zsidó kell, akit megpofozzak.

— Tudja mit, Laji — kacagja a virágáros leány — én is zsidó vagyok, pofozzon meg engem.

Laji egy kicsit elrestelli magát.
— Nő nem zsidó — feleli s ezzel átöleli a szép leányt és egycsomó bankót nyom a kezébe.

Aztán jön a pincér friss pezsgővel és egy friss pohárral.

— Szabad tölteni a méltóságos urnak? — kérdi.

— Nekem nem kell pezsgő — förmeg rá Laji — állíts elém egy zsidót, akit megpofozzak!

A pincér elmosolyodik.

— Nézze csak méltóságos uram, ma szombat van és akkora tumultus a lokálban, hogy nem is érdemes keresgélni. Hanem tetszik tudni mit? Én is zsidó vagyok, tessék engem felpofozni.

— A pincér nem zsidó — válaszol Laji — majd megyek ki magam keresni egyet, akit megpofozhassak.

És tényleg kimegy a szeparéból, ahol mulatnak vidáman tovább és nem is veszik észre Laji hiányát, míg a pincér ismét új pezsgőspalackokkal meg nem jelenik. Ekkor megkérdezik tőle, hogy mi van „Lajival”, felfalt-e már odakint valakit?

— Dehogyan kérem — feleli a pincér — a méltóságos ur kint áll egy félórája a folyosón és miután brudert is ivott vele, ölelget és esőkolgat egy csunya öreg zsidót...

Liszt Ferenc és III. Napoleon. Párisból jelentik: Metternich hercegnő most teszi közzé memoárját a Revue de Parisban. A legutóbbi közleményben Liszt Ferencről mond el egy érdekes epizódot. Liszt Ferenc párisi tartózkodásának idején gyakran volt a hercegnő társaságában s amidőn egy ízben III. Napoleon meghívta a nagy művészt, az udvarnál egész otthonias hercegnő kísérte el. Ezen az estén Liszt Ferenc volt az ünnepelt, mert az ő tiszteletére rendezték az udvari ebédet. Vacsora után a zongorához ült Liszt Ferenc és eljátszotta Rossini egyik operájának áriáját. Schubert keringőjét és végül Rossini ismert kompozícióját: Mózes imáját. Amikor az utóbbit

erőteljes tempóval befejezte. Napoleon nagy elragadtatással monddotta:

— Milyen nagyszerűen utánozta a menydörgést!

A la kus és kissé kellemetlen megjegyzés nagyon kínos hatást tett a jelenlévőkre, amit Napoleon megsajnált. Kárpótlásul elküldte néhány nappal utóbb Liszt Ferencnek a becsületrend jelvényét.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon kedves rokonainknak, barátainknak és ismerőseinknek, kik nagy gyászunkban részvételükkel, koszorú- és virágküldeményükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, legbensőbb köszönetünket nyilvánítjuk.

Hálás köszönetet mondunk különösen a következőknek, illetve testületeknek drága halottunk ravatalán elhelyezett koszorúért, illetve temetésén való testületi megjelenésükért és részvényt nyilatvításukért: a Nagybecskereki Népbank Rt. igazgatóságának, felügyelő-bizottságának, választmányának, tisztikarának és áruosztályai alkalmazottainak, a Harisnyagyár Rt. igazgatóságának, felügyelő-bizottságának és munkásainak, a kath. Mária-kongregációnak, a Notre-Dame-rend tiszteletendő nővéreinek, a Róm. kath. Arvaház-egyletnek, a Férfidalegyletnek, a Filharmóniai egyletnek, a Német-párt központi vezetőségének és helyi szervezetének, a Kulturbund helyi szervezetének, valamint női osztályának, a német Bauernvereinek és a Tüdővészelleni Liga elnökségének.

Veliki Becskerek, 1923 november havában.

Tolveth Oszkár
és családja.

Haláleset miatt

ház vendéglővel

beköltözhető lakással
eladó.

Bővebbet: Vel. Becskerek,
Beogradska (Écskai) u. 40.

Jó forgalmu vendéglő

inventárral együtt, új épület
5 vendégszobával, uri- és
szolgálatkassal, betegség miatt
eladó, esetleg bérebeadó.
Cim a kiadóban.

A Balkanska (Vukovics) u. 2953. sz.

ház eladó.

Vétel esetén azonnal beköltözhető.
Érdeklődni lehet délután 3-4-ig
a tulajdonosnál.

A Gyapjuipar Részvénytársaság Veliki Becskerek által gyártott

tiszta gyapjuszővetek smyrna- és perzsaszőnyegek

2099

olcsó árban kaphatók a

Kugler-féle festő- és vegytisztítóüzletben
Veliki Becskerek, Aleksandrova (Fő) utca (Fendler-féle ház).

Ugyanott rendelések felvételnek smyrna- és perzsaszőnyegek minden színben és nagyságban minta szerint.